SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2035

av Rasmus Elfström (C)

Stärkt beredskap i Sverige genom en trygg försörjning av växtnäring

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska lägga fram en svensk handlingsplan för en trygg och motståndskraftig försörjning av växtnäring och bedöma beredskapsbehovet för andra strategiskt viktiga insatsvaror för livsmedelsproduktionen, med tydliga mål, ansvariga aktörer, tidsplan, finansiering och uppföljning, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undanröja regel- och tillståndshinder för säker återvinning av växtnäring och för inhemsk produktion av mineralgödsel och andra gödselprodukter och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den svenska handlingsplanen ska samordnas med EU:s arbete och med befintliga svenska stöd och myndighetsuppdrag och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sveriges livsmedelsförsörjning är beroende av att jordbruket har tillgång till växtnäring och andra nödvändiga insatsvaror även vid störningar i internationella leveranskedjor. Geopolitiska konflikter, energikriser och handelsstörningar kan snabbt påverka

tillgången till och priset på mineralgödsel. Det skapar sårbarheter för jordbruket och därmed för landets livsmedelsberedskap.

Källunderlag: regeringens faktapromemoria 2025/26:FPM96, Handlingsplan för gödselmedel, avsnitt 1.1.

Sverige behöver därför både stärka den inhemska produktionsförmågan och återvinna mer växtnäring ur säkra restflöden. Näringsämnen från exempelvis stallgödsel, rötrester och andra organiska restprodukter bör kunna återföras till jordbruket på ett säkert och resurseffektivt sätt. Även möjligheterna att utvinna kväve, fosfor och kalium ur industriella och andra restflöden bör tas till vara där det är miljömässigt och tekniskt lämpligt.

Det finns redan statliga initiativ och myndighetsuppdrag som berör gödselmedel, resurseffektivitet och återvinning av växtnäring. De behöver knytas samman och kompletteras med ett konkret svenskt genomförandeprogram. En nationell handlingsplan bör ange vilka regeländringar, investeringar, stöd och samverkansformer som krävs, i stället för att stanna vid en allmän ambition.

Källunderlag: betänkande 2024/25:MJU20, redovisningen av Kväveklivet och arbetet med effektiv användning av stallgödsel.

Regeringen bör särskilt se över tillståndsprocesser, elanslutning, reglerna för när ett material upphör att vara avfall och andra krav som kan försvåra inhemsk produktion eller återvinning. Höga krav på miljöskydd, smittskydd och kontroll av föroreningar ska ligga fast. Målet är inte att sänka säkerheten utan att skapa tydliga, förutsebara och ändamålsenliga regler.

Källunderlag för identifierade hinder: SOU 2024:8, Livsmedelsberedskap för en ny tid, avsnittet om inhemsk mineralgödselproduktion.

Handlingsplanen bör också innehålla en bedömning av hur beredskapsavtal, omsättningslager eller andra åtgärder kan behövas för strategiskt viktiga insatsvaror. Utformningen bör ske tillsammans med jordbruket, gödselproducenter, återvinningsaktörer, kommuner, regioner och berörda myndigheter.

EU:s arbete med gödselmedel och minskat strategiskt beroende bör användas som en hävstång, men ersätter inte ett svenskt program med tydligt ansvar och uppföljning. En robust försörjning av växtnäring stärker jordbrukets konkurrenskraft, Sveriges livsmedelsberedskap och den gröna omställningen.

Källunderlag: faktapromemoria 2025/26:FPM96, Handlingsplan för gödselmedel, om COM(2026) 310. EU-planen ersätter inte det svenska genomförande som motionen föreslår.

Rasmus Elfström (C)